

Sygn. akt IV KO 67/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

w sprawie J. M.

oskarżonej o przestępstwa z art. 190a § 1 k.k. i art. 191a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 16 czerwca 2021 r.

wniosku Sądu Rejonowego w B. o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu
równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. (sygn. akt III K (...)),

na podstawie art. 37 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

przekazać sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w W.

UZASADNIENIE

Do Sądu Rejonowego w B. jako właściwego miejscowo i rzeczowo, wpłynął akt oskarżenia przeciwko J. M. oskarżonej o popełnienie czynów z art. 190a § 1 k.k. i art. 191a § 1 k.k. Postanowieniem z dnia 14 maja 2021 r., sygn. akt III K (...), Sąd ten wystąpił w trybie art. 37 k.p.k. do Sądu Najwyższego z wnioskiem o przekazanie niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości. Na uzasadnienie podniesiono, iż oskarżona jest adwokatem i z racji zawodowych obowiązków wielokrotnie występowała przed wnioskującym Sądem w charakterze obrońcy lub pełnomocnika.

Wypada zauważyć, że Sąd Rejonowy w B. przedstawił swoje argumenty bardzo oszczędnie. Należy domniemywać, że w ocenie tego Sądu, skoro oskarżona jako adwokat utrzymywała kontakty zawodowe z sędziami, to rozpoznanie niniejszej sprawy przez tenże Sąd byłoby postrzegane jako okoliczność, która nie sprzyja obiektywnemu i bezstronnemu rozstrzygnięciu, a

zatem wskazana okoliczność przemawia za przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi w trybie art. 37 k.p.k. Sąd Rejonowy powołuje się również na pismo pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej, w którym podniesiono podobne okoliczności przemawiające w ocenie pełnomocnika za przekazaniem sprawy innemu sądowi.

Rozpoznając przedmiotowy wniosek Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Sądu Rejonowego w B. jest zasadny i zasługuje na uwzględnienie, w rezultacie więc sprawę należało przekazać do merytorycznego rozpoznania innemu równorzędnemu sądowi.

W pierwszej kolejności należy oczywiście podkreślić, że instytucja z art. 37 k.p.k. ma charakter wyjątkowy, zaś odstępianie od zasady rozpoznania sprawy przez sąd miejscowo właściwy może nastąpić tylko w razie zaistnienia sytuacji jednoznacznie świadczącej o tym, iż pozostawienie sprawy w gestii tego sądu sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości. Przekazanie sprawy w omawianym trybie może nastąpić tylko wtedy, gdy w sposób realny występują okoliczności, które mogą stwarzać uzasadnione przekonanie o braku warunków do obiektywnego i bezstronnego rozpoznania sprawy w danym sądzie. Za takie okoliczności należy uznać sytuacje, które mogłyby wywierać wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać nawet mylne przekonanie, podjęte jednak w oparciu o racjonalne przesłanki, że w sądzie właściwym miejscowo nie ma wystarczających warunków do rozpoznania sprawy w sposób w pełni obiektywny (*por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, OSNKW – R 2008, poz. 2280, z dnia 29 sierpnia 2012 r., V KO 48/12, Lex Nr 1220979*).

Należy stwierdzić, że tego rodzaju sytuacja zaistniała w niniejszej sprawie, zaś okoliczności faktyczne wskazane przez wnioskujący Sąd przemawiają za jej przekazaniem do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Występujący w sprawie kontekst sytuacyjny powoduje, że z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości jest rzeczą niepożądaną, aby w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonej orzekali sędziowie Sądu Rejonowego w B.

Podkreślić wypada, iż znajomość zawodowa sędziów i adwokatów (podobnie zresztą jak i prokuratorów) wykonujących swe obowiązki na tym samym obszarze,

przemawia za uznaniem, że dobro wymiaru sprawiedliwości uzasadnia przekazanie sprawy w trybie art. 37 k.p.k. innemu sądowi równorzędnemu. Jakkolwiek każdorazowo wystąpienie tej przesłanki należy analizować indywidualnie, to nie ulega wątpliwości, że w realiach przedmiotowej sprawy, gdy pod zarzutem popełnienia przestępstw z art. 190a § 1 k.k. i art. 191a § 1 k.k. pozostaje adwokat czynny zawodowo na obszarze właściwości miejscowej wnioskującego Sądu, a zatem utrzymujący stałe, chociażby tylko zawodowe, kontakty z sędziami Sądu Rejonowego w B., o zasadności bądź niezasadności aktu oskarżenia nie powinien orzekać tenże sąd. Zaistniała w sprawie sytuacja z racji swego charakteru mogłaby nie tylko wpływać na swobodę orzekania sędziów występującego z wnioskiem Sądu, ale także rodzić w społecznym odbiorze racjonalne – w tych warunkach – przekonanie o niezdolności Sądu do rozstrzygnięcia sprawy w sposób wolny od wszelkiego rodzaju nacisków. Te okoliczności faktyczne w istocie rzeczy mogłyby prowadzić w konsekwencji do ograniczenia w sposób obiektywny niezawisłości orzekania, co nie służy dobru wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu w/w przepisu, chociaż wypada podkreślić, że Sąd Najwyższy nie ma wątpliwości, iż wnioskujący Sąd byłby w stanie rozpoznać przedmiotową sprawę całkowicie obiektywnie i w sposób niezawisły.

Sąd Najwyższy uznał jednak, że w zaistniałej sytuacji, przekazanie sprawy winno nastąpić do sądu rejonowego na obszarze właściwości innego sądu okręgowego, niż właściwy dla Sądu Rejonowego w B. Z tych względów uznając, że dobro wymiaru sprawiedliwości przemawia za przekazaniem sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, Sąd Najwyższy przekazał ją do Sądu Rejonowego w W.

W związku z treścią pisma pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej co do ewentualnego wyłączenia w trybie art. 41 k.p.k. wszystkich sędziów Sądu Rejonowego w B. od orzekania w niniejszej sprawie, to mimo, że wobec przekazania niniejszej sprawy innemu Sądowi kwestia ta jest nieaktualna, należy podnieść dodatkową uwagę. Mianowicie, Kodeks postępowania karnego nie przewiduje wyłączenia sędziego *in abstracto*, ale wiąże wyłączenie sędziego tylko z "udziałem w sprawie". W rozumieniu art. 42 § 3 k.p.k. "udział w sprawie" oznacza podejmowanie przez sędziego czynności procesowych związanych z

merytorycznym rozstrzygnięciem określonej sprawy. Zgodnie z art. 40 § 1 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k., wyłączenie dotyczy sędziego już wyznaczonego do udziału w sprawie, którą w rozumieniu w/w przepisów jest postępowanie zmierzające do rozstrzygnięcia o przedmiocie postępowania. Oznacza to, że wniosek o wyłączenie może zostać skutecznie złożony tylko w stosunku do sędziów, którzy zostali wyznaczeni do rozpoznania danej sprawy. Nie dotyczy więc bezpośrednio pozostałych sędziów danego sądu, gdyż nie można wyłączyć sędziego "na przyszłość" od rozpoznania sprawy.

Mając na uwadze podniesione okoliczności, orzeczono jak w postanowieniu.